

a4tje
November 2012

Van de voorzitter

Tijdens het Rabo Rapid-toernooi is één van de deelnemers, Louis Hijweegen, competitieleider van de SGS, plotseling onwel geworden. De ambulance was snel aanwezig en na enige tijd werd besloten Louis voor verdere behandeling naar het Hofpoort Ziekenhuis over te brengen. In het Hofpoort werd hij getroffen door een zware herseninfarct / hersenbloeding die tot een opname in het UMC noopte.

Hoewel het bericht omtrent Louis al het andere in de schaduw stelt wil ik toch de gelegenheid te baat nemen om Sten Goes zeer van harte geluk te wensen met zijn zeer verdiende en afgetekend eerste plaats in groep 1 van het toernooi en daarmee heeft hij de eerste Rabo-editie op zijn naam geschreven. Voor meer bijzonderheden verwijs ik graag naar onze website.

Dick van der Windt

Contributie seizoen 2012/2013

Gelieve uw contributie over te maken, met korting indien betaald vóór 1 januari 2013– zie colofon rechts.

Jan Pool

Colofon SCHAAKCLUB WOERDEN

BESTUUR

Voorzitter:

Dick van der Windt, 0348-410938
dvanderwindt@planet.nl

Penningmeester / Vice-voorzitter:

Jan Pool, 0348-416199
pool.jan@online.nl

Weds trijdleider:

Marcel van Oort, 06-55697342
movanoort@gmail.com

1^e Secretaris:

Wick Vinkenburg, 0348-412160
schaken@vinkenburg.nl

2^e Secretaris:

Jan Super, 0348-419827
jancorriesuper@kpnmail.nl

Assistent weds trijdleider (intern)

Bart de Leeuw
leeuw.bart.de@gmail.com

JEUGD

Begeleiding:

Pia Sprong, 0348-402203
jeugdschaakclubwoerden@gmail.com

COMMUNICATIE

Website / Webmaster

Marcel Schröer, 06-81794071
www.schaakclubwoerden.com
mschroer@euronet.nl

Website / Beheer

Arjen van den Berg, 0348-688274
arjenvandenberg100@msn.com

a4tje

Eindredactie:

Leo de Vos / leodevos@yahoo.com

Illustraties:

Aldo Oxener / aldo.oxener@gmail.com

contributie

SENIOR-LEDEN € 85,=
Na 31-12-2012 € 90,=

Rekeningnr. 55.13.66.117

SITA Paper Recycling and Trading
is sponsor van het a4tje

Rode Loper 4 - Woerden 4: 4-4

Konstagnatie en Commotie

Het was een heel gedoe om een representatief gezelligheidsteam bij elkaar te sprokkelen, maar gezellig werd het! Willem Vink heeft voor de sfeer bewust voor het 4^e team gekozen en het werd, op het 1^e bord, meteen een spektakel van jewelste.

Waarover later meer.

Frans was na 8 zetten al in de Kerstsfeer. Hij kreeg een variant op de herdersmat voorgeschoteld door zijn door de wol geverfde tegenstander. De geschoren schapen werden geteld.

Een avond die overigens al leuk begon, en wel omdat op het 5^e bord mijn tegenstander twee zetten tegelijkertijd deed, althans dat wilde hij. Deze calculatie kostte hem tussen de oren ook twee zetten, en wel in mijn voordeel. Uiteindelijk kwam ik, geheel tegen mijn gewoonte in en voor zover ik me kan herinneren voor het eerst, in tijdnood. Mijn tegenstander ging op het einde in mijn versnelde tempo mee en maakte een foutje. De hierboven genoemde oren werden gewassen.

Op het vierde bord liet Leo, halverwege zijn partij, een o zo kenmerkend kuchje. We kennen deze gevoelsuitdrukking van Leo. Het betekent dat hij het zwaar heeft. Kuchend ging Leo ten onder.

Het was een genot om Piet op het 5^e bord te zien acteren. Als vanouds, er is niets mis met zijn lange termijn geheugen, speelde hij weer een degelijke partij. Aarzelend pakte hij een paard op, dat hij ogenschijnlijk onverwacht ergens moest plaatsen. Dit onder het motto 'Beter 1 paard in de hand dan tien in de lucht'. Het duurde even voor het paard landde. Een mooie partij. Hulde. Het is

trouwens altijd een feest om Piet in het team te hebben.

Plotseling is er geroezemoes in de zaal. Henk Huizing offert, op geniale wijze, een paard. De toeschouwers stromen toe, maar hadden niet het fatsoen om te applaudisseren, terwijl Henk dit wel verdiende. Van Henk weten we dat hij in uitwedstrijden de sterren van de hemel speelt. Misschien moeten we ook op de reguliere dinsdagavonden buiten het gebouw een opstelling maken voor Henk.

De altijd dienstbare Jan Super speelde op het 7^e bord een chaotische partij. Uiteindelijk wist Jan niet hoe hij gewonnen had, maar dat deed er niet meer toe. Een glimlach was eenieders deel.

Dick van der Windt, werd volgens eigen zeggen, regulier van het bord geschoven. In de beslissende en langst durende partij van de avond staat Willem zwaar gewonnen en dan gebeurt er iets bijzonders. Zijn tegenstander gaat door de vlag en constateert dat Willem niet alle zetten heeft geschreven. Commotie alom!! Beiden vinden het lullig om de partij te claimen en zijn bereid hun partij verloren te geven. Het spel is immers belangrijker dan de knikkers. Nu was de tegenstander van Willem ook nog eens de wedstrijdleader van de Rode Loper. Konstagnatie en Commotie aldus. Op suggestie van ondergetekende werd, waarschijnlijk geheel buiten de spelregels om, door de betrokkenen besloten om nog een kwartier door te spelen. Willem won, maar of hij alle laatste zetten ook genoteerd heeft zullen we nooit weten. Maar de eerste wedstrijdpunten zijn binnen !!

Wick Vinckenburg

Louis Hijweegen

Helaas hebben wij afgelopen dinsdagavond moeten vernemen dat Louis is overleden. Als Schaakclub Woerden waren wij nauw betrokken bij zijn laatste schaakactiviteiten en we zijn dan ook zeer ontdaan. Louis was van grote betekenis voor de schaakwereld,

waarin hij zeer gezien en gewaardeerd werd. Wij wensen zijn familie sterkte toe bij het verlies van deze markante en aan het schaken toegewijde man.

Bedankt Louis

*Leden en bestuur Schaakclub
Woerden*

SGS 3e Klasse 2012/2013 Groep 3B

Rang	Team	Gesp.	Winst	Gelijk	Verlies	Punten	B.Punten
1	<u>Woerden 4</u>	2	1	1	0	3	9

Woerden 4

1. L. de Vos (Leo)
2. W. Vink (Willem)
3. A.J. van den Berg (Arjen)
4. A. de Rooij (Andreas)
5. W. Vinkenburg (Wick)
6. F.W.V.M. Janssen (Frans)
7. A.G. de Nijs (Ton)
8. J. van Os (Jan)

Doom-Driebergen 3 5 - 3

- D. la Pleine 1 - 0
- P. van Putten (Peer) 0,5 - 0,5
- G.J. Portengen 0,5 - 0,5
- T. Visser (Tjeerd) 0,5 - 0,5
- B. Gramser (Bastiaan) 0,5 - 0,5
- W. Jongeneel 1 - 0
- M. Berisa 0 - 1
- N. Karayilan 1 - 0

Het 4^e team is van slag. Uw in om zijn ogen te geloven. Hij kunnen lezen. Bovenstaande voor een drankje) komt als een maar een keiharde slag in het met het imago van Badr Hari?

vanslaggever slaagt er nog steeds niet heeft bijna een hond nodig om het te uitslag (we moeten echt naar de dokter mokerslag aan. Niks geen slagroom, gezicht van onze opponenten. Het 4^e In ieder geval een bijzondere avond.

Het 4^e heeft (tot op heden) geen training nodig van een IGM om in de boksring te presteren. Alleen Jan van Os hield zijn handen thuis. Dat laatste was ook elders het geval. Toch maar een dameruul?

Wick Vinkenburg

**Paul Keres 6 – Woerden 3
5,5 – 2,5**

Met 3 invallers vertrokken we afgelopen woensdag naar Utrecht. Gelukkig midden in de stad bij de Geerte-kerk. De Moutstraat zelf vonden we pas na enig zoek- en vraagwerk. De strijd was hevig aan alle borden , maar helaas dolven wij ten lange leste het onderspit.

Aan bord 1 speelde Jan Pool keurig remise, Wim Veelenturf veroverde eveneens een half punt. De resterende spelers zouden het dan dus moeten gaan doen. Dus niet. Ik zelf speelde tot zet 20 gedegen, om daarna een

pion niet te veroveren, maar in te leveren. Vervolgens ging het passief bergafwaarts. Pia bood heftig tegenstand, maar dat was niet voldoende. Aldo speelde degelijk remise. Dus de invallers moesten het verschil gaan maken. Arjen van den Berg, gewaardeerd chauffeur, ging langzaam maar zeker ten onder. Leo de Vos speelde naar een fraaie overwinning, en Willem Vink legde naar lange strijd als laatste de koning om. Een plezierige club, met hapjes bij de borrel. Maar we hadden echter liever de punten !!!

Jan Bulk

Toreneindspel

Als je aan goede spelers en trainers vraagt: wat kan je het best studeren om beter te worden? Dan is het antwoord meestal: eindspelen. Maar waar te beginnen? Er zijn zo veel verschillende categorieën, en al die categorieën hebben weer subcategorieën. Neem bijvoorbeeld alleen al de lopereindspelen. Daarbij heb je: ongelijke lopers met verbonden pionnen, losse pionnen, vastgelegde pionnen of een combinatie hiervan. Lopereindspelen met pionnen op één vleugel of op twee vleugels. En dan hebben we het nog niet eens gehad over lopereindspelen met gelijke lopers. Dus waar te beginnen met studeren? Er zijn

zo veel verschillende eindspelen! Maar toch maak ik een keus. Ik zeg toreneindspelen! En ik zal uitleggen waarom!

Waarom toreneindspelen?

In 2001 schreven *Karsten Muller* en *Frank Lamprecht* het boek: *Fundamental Chess Endings*. In dit boek hebben zij een tabel gemaakt van eindspelen met verschillende materiaal-verhoudingen en een percentage van hoe vaak deze eindspelen voorkomen in de Megabase 2000, een database met meer dan 4 miljoen partijen! Een stukje van deze tabel is hieronder te zien:

Percentage	Materiaalverhouding*	
8.45 %	Toren	Toren
6.76 %	Toren + Loper	Toren + Paard
3.45 %	2 Torens	2 Torens
3.37 %	Toren + Loper	Toren + gelijke lopers
3.29 %	Loper	Paard
3.09 %	Toren + Paard	Toren + Paard
2.87 %	Koning + pionnen	Koning (+ pionnen)
1.92 %	Toren + Loper	Toren + ongelijke lopers
1.87 %	Dame	Dame

*De materiaalverhoudingen in de tabel komen meestal voor in combinatie met nog extra pionnen voor beide kanten. Te zien is dat het eindspel toren tegen toren verreweg het meest voorkomt en dat de twee opvolgende eindspelen ook nog eens afgewikkeld zouden kunnen worden naar dit eindspel!

Bij toreneindspelen is het moeilijk in te schatten hoe het staat. Het is ook niet verassend dat de bekende toreneindspel specialist Siegbert Tarrasch ooit zei: "alle toreneindspelen zijn remise". Dit is natuurlijk wat overdreven maar vaak is het hebben van 1 of 2 extra pionnen niet genoeg om de partij te winnen. Bovendien is hierbij, in tegenstelling tot andere eindspelen, de coördinatie tussen

alle stukken erg belangrijk. Vaak zelfs veel belangrijker dan de pionnenstructuur of het materiaal! Dit maakt het ook lastig om een toreneindspel te taxeren. Van toreneindspelen kun je dus veel dingen leren die ook handig zijn voor andere fases in de partij want ze zijn zeer veeleisend, zowel in termen van berekening als van begrip.

Hoe toreneindspelen bestuderen

Allereerst is een kleine basiskennis van pionneneindspelen noodzakelijk, zodra de mogelijkheid zich voordoet dat je naar het pionneneindspel kan afwikkelen moet je immers wel weten of dit gewonnen, verloren of remise is.

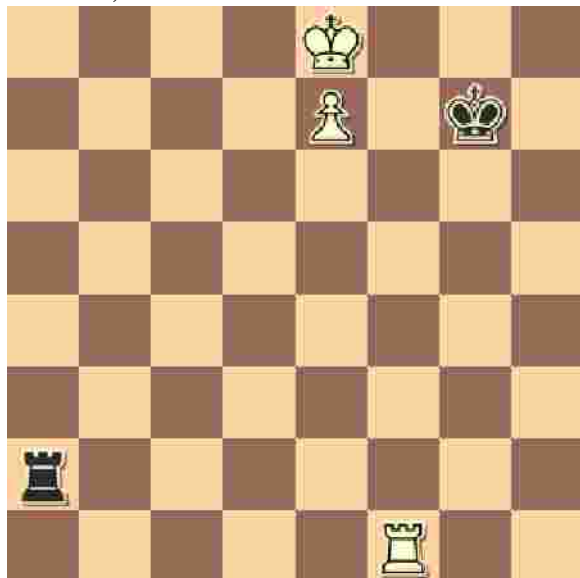
Vervolgens is het handig om je kennis over toreneindspelen geleidelijk op te bouwen. Dat wil zeggen: begin met theoretische en vrij eenvoudige posities (dit zijn er voor toreneindspelen al behoorlijk wat!). Kennis over deze stellingen zorgt ervoor dat je in gecompliceerdere stellingen weet of afwikkelen naar een eenvoudigere stelling gunstig is of niet.

Begin bijvoorbeeld met toren + pion (op de 7^e rij) tegen toren, vervolgens ga je naar toren + pion (op de 6^e rij) tegen toren en vervolgens toren + pion (op de 5^e rij) tegen toren. Zo ga je langzaam verder met het opbouwen van je kennis. Maak je geen zorgen! Er zijn een aantal goede boeken die deze geleidelijke opbouw voor je op een presenteerblaadje geven. Ik heb een lijstje van deze boeken gemaakt aan het eind van dit artikel.

Deze maand wil ik 2 theoretische stellingen behandelen die iedere schaker zou moeten kunnen dromen namelijk: Lucena's winnende positie en Philidor's remise positie.

Lucena's winnende positie

Lucena, 1497

Als wit aan zet is, wint hij: **1 Tg1+ Kh7 2 Tg4! Deze zet zorgt ervoor dat de witte koning zo meteen een schild heeft tegen de schaakjes van de zwarte toren! Deze methode wordt daarom**

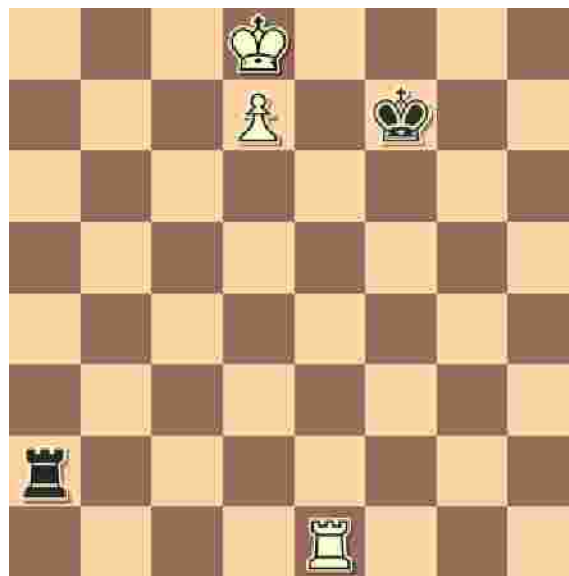
ook wel “een bruggetje bouwen genoemd”!

3 Ke6 Te2+ 4 Kf6 Tf2+, en de koning heeft maar een manier om aan de schaakjes te ontsnappen en dat is teruggaan naar e8.] 2... Td2 (2... Ta8+ 3 Kf7) 3 Kf7 Tf2+ 4 Ke6 Te2+ 5 Kf6 Tf2+ (op 5...Te1, volgt: 6 Tg5 gevolgd door 7 Te5.) 6 Ke5 Te2+ 7 Te4 En wit heeft nu wel een schild tegen de schaakjes en de pion promoveert!

Er moet gezegd worden dat wit ook andere manieren heeft om deze specifieke stelling te winnen. Maar dit is de standaard methode die iedereen zou moeten kennen. Want deze methode werkt namelijk ook met de witte koning en pion op respectievelijk: b8 en b7, c8 en c7, d8 en d7, f8 en f7, g8 en g7. Maar NIET(!) met de koning en een randpion pion (op a8 en a7 of h8 en h7)!

Laten we nu kijken wat er gebeurt als zwart aan zet is: **1...Ta8+ 2 Kd7 Ta7+ 3 Kd6 Ta6+ 4 Kc7 (4 Kc5 Te6=) 4...Ta7+ met remise!**

Laten we nu alle stukken behalve de

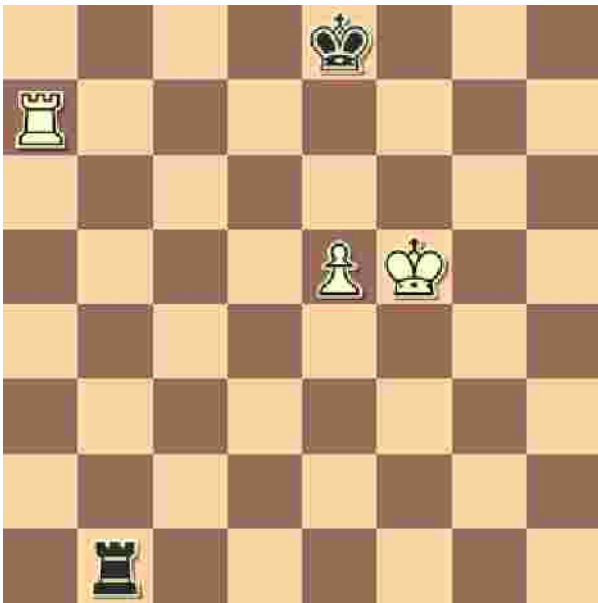

zwarte toren één lijn naar links schuiven. Nu helpen de schaakjes van de zijkant niet meer als zwart aan zet is. Want zwarte toren is niet ver genoeg van de witte pion: **1..Ta8+ 2 Kc7 Ta7+ 3 Kc8 Ta8+ 4 Kb7 En wit wint de volgende zet met Kc7!**

We kunnen daarom concluderen dat een pion (GEEN randpion!) op de zevende rij met de koning ervoor altijd wint door de methode genaamd: "het bruggetje bouwen". Mits zwart met zijn toren geen tijd krijgt om schaakjes van de zijkant te geven of deze schaakjes niet gevaarlijk zijn omdat de afstand tussen de toren en de pion te klein is.

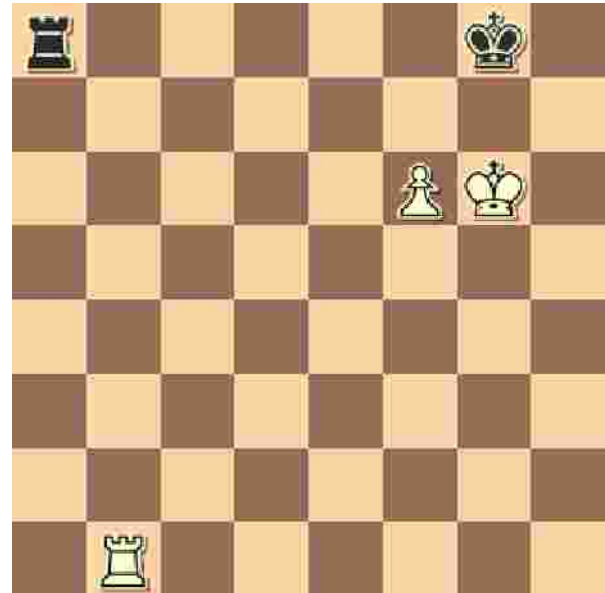
Philidor's remise positie

Philidor, 1777

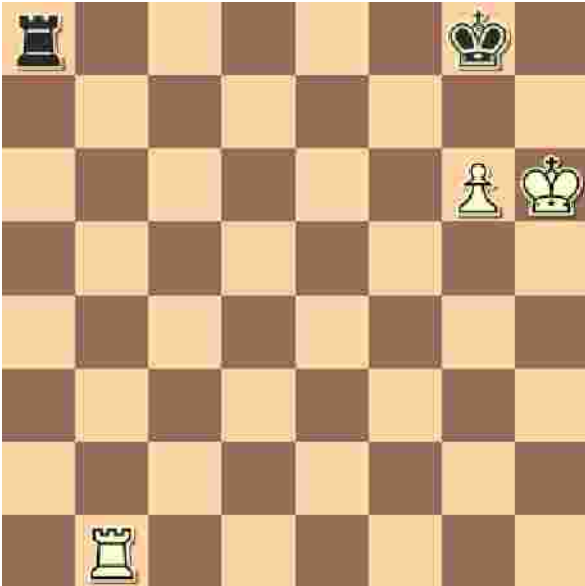
Dit is de meeste bekende stelling in het toreneindspel! De bekende Franse speler: François-André Danican Philidor, demonstreerde de juiste verdediging al in de 18e eeuw! **1...Tb6! De zet voorkomt dat de witte koning op de 6e rij kan komen zonder zijn pion op te spelen. 2 Kg5 Tc6! De toren wacht net zolang op de 6e rij totdat wit de pion op speelt. 4 Kf5 Tb6 5 e6 Nu de pion op de 6e rij staat en de koning nog op de 5^e (dit is een heel belangrijke extra voorwaarde), gaat de toren naar onder! Tb1! Met de pion op e5 had de koning nog een vluchtplaats voor de schaakjes van onderaf namelijk op e6! Maar nu die vluchtplaats er niet meer is, gaat zwart constant schaakjes geven van onderaf bijvoorbeeld na: 6 Kf6 Tf1+ 7 Ke5 Te1+ 8 Kd6 Td1+ 9 Ke5 Te1+ En het is remise wit komt niet verder!**

Met de zwarte koning voor de witte pion [in dit geval dus op d8, e8 of f8 (dus niet afgesneden over een lijn door de witte toren)], maakt deze methode altijd remise tegen alle pionnen op de 5^e rij! Dus ook tegen een a-, b-, c-, d-, e-, f-, g- of h-pion!

Mocht de verdediger niet meteen naar onder gaan met zijn toren maar naast de pion ook nog de koning naar de 6^e rij laat gaan, dan verliest hij in de meeste (!) gevallen. Bijvoorbeeld in de stelling hiernaast: **De zwarte toren kan nu niet meer naar onder om schaakjes te geven omdat zwart nu mat gaat! Zwart moet dus passief wachten op de achterste rij: 1... Tc8 2 Tb7 Td8 3 Tg7+! Een belangrijke tussenschaak om met tempo op h7 te komen. (Meteen 3 Th7 werkt niet vanwege: 3... Tc6 en de pion is gepend) Kf8 (op 3...Kh8 4 Th7 volgt hetzelfde.) 4 Th7 Dreigt mat! Kg8 5 f7+ Kf8 6 Th8 Ke7 7 Txd8 Kxd8 8 f8 D! En wit wint.**

Er moet wel vermeld worden dat zwart in deze specifieke stelling nog een verdediging zou hebben als zijn toren op a7 zou staan in plaats van a8 met: 1...Tg7+! 2 Kf5 (2 f7?? is pat) Tg2 En zwart heeft zijn toren naar onder weten te krijgen met de witte koning nog steeds op de 5^e rij! Dus de schaakjes van onder kunnen beginnen!

Echter met een randpion of b- of g-pion, kan wit zelfs niet winnen als zijn pion en koning beide op de 6^e rij staan en de zwarte toren nog passief op de achterste rij staat: 1 Tb7 Tc8 2 Tg7 Kh8! 3 Th7+ Kg8=

Conclusie: de passieve verdediging met de toren op de achterste rij houdt

remise tegen een b-, g- of randpion maar verliest tegen een c-, d-, e-, of f-

Literatuur over toreneindspelen

Zoals beloofd een lijstje met leerzame boeken over toreneindspelen:

- *Silman's Complete Endgame Course: From Beginner To Master*, Jeremy Silman.

Silman heeft ervoor gekozen om de hoofdstukken in te delen naar speelsterkte. Het eerste hoofdstuk behandelt wat beginners nodig hebben aan eindspelkennis (rating 0-1000).

Daarna een hoofdstuk over eindspelkennis voor spelers met rating 1000-1200. Zo gaat hij steeds een niveau hoger in elk hoofdstuk en krijg je steeds eindspeluitleg op maat.

- *Fundamental Chess Endings*, Müller, Karsten; Lamprecht, Frank (vanaf rating 1800).

- *Dvoretsky's Endgame Manual*, Mark Dvoretsky (vanaf rating 2100).

